

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *vedoucí práce*

Autorka práce: Hana Kirschnerová

Název práce: Vzdelávací systém a reprodukcia sociálnych nerovností v Českej republike.

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jadwiga Šanderová, CSc.

Oponent/tka:

Navržené hodnocení: *dobře*

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Z hlediska těchto kritérií je obtížné práci hodnotit. Žánrově se pohybuje na pomezí kompilace a komparace. Představuje srovnání teorií mezigenerační reprodukce vzdělanostních nerovností P. Bourdieu a B. Bernsteina na pozadí empirických zjištění týkajících se této reprodukce v České republice, které ústí v doporučení, kam dále orientovat výzkum tohoto problému. Cíl práce ani výzkumná otázka v textu explicitně formulovány nejsou. Úvodní kapitola je jen stručným popisem obsahu práce. Struktura je na první pohled v celku logická, jen s výhradou, že není jasné, jak směřuje k závěrečnému doporučení. Po výkladu teorií Bernsteina a Bourdiu následuje třístránková kapitola Konsenzuální teorie reprodukce, jejíž smysl v kontextu práce však není dostatečně zřejmý. Po shrnutí základních zjištění o situaci v České republice následuje kapitola nazvaná „Ako ďalej“, která je však souborem popisů několika prací, a to bez jakéhokoliv závěru. Název kapitoly tedy vůbec neodpovídá jejímu obsahu. Svého druhu úvahu o dalším zaměření výzkumu reprodukce vzdělanosti nalzáme až v posledních odstavcích závěru, který je kultivovaným a sdělným shrnutím zjištění, která autorka považuje za podstatná, avšak ústí v tvrzení, že není nic špatného na tom, pokračují-li děti z dělnických rodin v povolání svých rodičů a že jde o přirozený jev. Pokud by tomu tak nebylo, bylo by příliš mnoho vysokoškolsky vzdělaných pracovních sil a klesala by hodnota vysokoškolsky vzdělaného člověka. Na druhé straně je však podle názoru autorky důležité, aby se ke vzdělání dostali ti, kdo po vzdělání touží, a to bez ohledu na svůj status. Další výzkum proto autorka doporučuje orientovat ke zjištění, kterými skupinami obyvatelstva je reprodukce vzdělanostních nerovností vnímána jako problém. Nic z toho neplyne z textu.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Práce je opřena o 15 (dva tituly v seznamu literatury graficky splývají v jeden) relevantních titulů, z nichž čtyři jsou v jazyce anglickém.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Zdrojů, o něž se autorka mohla opřít, existuje samozřejmě daleko více. Nelze však požadovat, aby byly všechny v bakalářské práci využity. Autorka zvolila práce klíčové. Oceňuji, že vedle titulů v dané souvislosti notoricky známých, využila i nepříliš známou stať J. Murphyho. Proč však vybrala právě tuto, nezdůvodňuje. Na mé doporučení též využila bakalářských prací svých kolegyně věnovaných stejnému tématu. Není však jasné, zda také pátrala po dalších.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Teorie Bersnteina a Bourdieu jsou dobře vysvětleny s patřičnými odkazy, nicméně autorka jen opakuje notoricky známé věci. Nejde tedy o vlastní pojetí těchto teorií opřené o hlubší studium a komparaci relevantních děl. Kapitola věnovaná konsensuálním teoriím je shrnutím stati Matějí věnované tzv. Wisconsinkému modelu. V části věnované situaci v České republice je samostatná kapitola věnovaná shrnutí práce Katrňáka Odsouzení k manuální práci, v další kapitole autorka shrnuje poznatky o úloze školy v reprodukci vzdělanostních nerovností a v kapitole poslední svá zjištění týkající se úlohy osobních schopností a předpokladů. Zde postrádám nějaké shrnutí, které by bylo východiskem pro porovnání teorií Bourdieu a Bernsteina. Srovnávací kapitola se opírá především o Katrňáka, aniž by však autorka přímo odkazovala na konkrétní pasáže jeho práce. Spíše než o důslednou komparaci jde o jednotlivé úvahy autorky o tom, co se dočetla, a to včetně takových, které nejsou podloženy žádnými argumenty. Mám na mysli tvrzení typu „je jasné, že student z robotnické rodiny se so svojimi študijnými výsledky veľmi netrápi“, podstatou sebavýlučenia „robotnických tried (...) je podľa mojho názoru viac strach z neúspechu“, „S týmto sa dá len súhlasiť“ (vše s. 27). Už jsem zmínila, že závěrečné tvrzení neplyne z předchozího textu a není tedy opřeno vůbec o žádné argumenty. Jinými slovy, tam, kde nejde o výklad textů, je práce argumentačně chudá.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých? Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí? Odpovídá požadavkům.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1. Autorka má pravdu, že méně kvalifikovaná pracovní místa pořád existují a někdo je musí obsadit. Proč by to ale měly být především děti z horších sociálních podmínek bez ohledu na své předpoklady?
2. K čemu by mělo být dobré zjištění, které skupiny obyvatelstva považují reprodukci vzdělanostních nerovností za problém? Jaké skupiny má namysli?

Celkové hodnocení práce:

Práce je daleko silnější v jednotlivých pasážích, zejména v těch, kde autorka vysvětluje a interpretuje teorie a zjištění jiných autorů, s jejichž texty pracuje. Jako celek však text působí velmi roztržštěným dojmem, zejména proto, že není jasné, o č v něm vlastně jde. Bakalářskou práci proto doporučuji přijmout k obhajobě a vzhledem k uvedeným nedostatkům ji navrhuji hodnotit jako dobrou.

Datum: 6.6. 2011

Podpis: